

Ulaşımında Alternatif/Toplumsal Enerji Çözümü: BİSİKLET

Turgut Gümüş*

Bugün tüm dünyada, özellikle gelişmiş ülkelerde ve Çin'de bisikletin yaygın olarak kullanıldığını sanırsınız ki bilmeyen yoktur. Çin'deki (ve ne yazık ki Türkiye'deki) kullanımda eskiden beri yoksulluğun temel faktör olduğu ileri sürülebilirken sanayileşmiş, zengin ülkelerdeki yaygın kullanıma ne denebilir?

Bisiklet öncelikle doğal ve sosyal anlamda çevreyi ve kendi sağlığını düşünen; trafik keşmekeşi ile ülkenin giderek artan petrol faturası karşısında duyarsız kalmamayı başarabilen; akılcı ve yeniliğe açık; yürekli beyinlerin tercihi olmak durumunda.

Niçin bisiklet kullanmıyoruz?

- ▶ Çünkü "bisiklete sadece çocuklar ve sporcular biner" şeklinde düşünüyoruz.
- ▶ Çünkü otomobilsiz olmayı adeta "onur kırıcı" bulmamıza karşın, toplu ulaşım araçlarına mahkûm olmaktan da kendimizi kurtaramıyoruz.
- ▶ Çünkü biraz dinamik olup artı enerji sarf etmeyi bilmiyoruz.
- ▶ Çünkü "koskoca adam/kadın bisiklete biniyor" denmesinden ürküyoruz.
- ▶ Çünkü niteliğe değil niceliğe takılıp kalmışız: "Bu kadar ucuz, küçük ve basit bir araç ne kadar işe yarayabilir ki?"
- ▶ Çünkü "bu trafikte nasıl olabilir ki?" demekten kendimizi alamıyoruz.

Bu saptamalara "Hayır!" diyorsak ya da onları kendimize yakıştıramıyorsak, bisikleti günlük yaşamımıza nasıl ve neden sokabileceğimize ilişkin aşağıdaki derlemeye bir göz atabiliriz.

Yazının başlığında da görüldüğü üzere bisikletin üç önemli niteliği var.

Birincisi bisikletin diğer ulaşım biçimlerine ciddi

bir alternatif olmasıdır. Özellikle şehir içi ulaşımında ve trafiğin yoğun olduğu saatlerde, 5 km'ye kadar olan uzaklıklarda, bisiklet diğer dört (ya da daha fazla) tekerlekli araçların hepsinden daha hızlıdır. Bu saptama 20 yıldan uzun bir süreden beri geçerlidir ve bunun aksi de kanıtlanmamıştır. Alternatif olmanın tek değişkeni kuşkusuz yalnızca "hız" ya da "çabuk ulaşım" değildir. Bir kentte bisiklet kullanabilecek insan sayısı; altyapı ve kullanım maliyetlerinin düşüklüğü; ağır kaza yapma riskinin hemen hemen hiç olmaması; bakım onarım ve park yeri sorunlarının kolayca çözümü gibi birçok artı bisikletlinin cebindedir.

İkinci unsur bisikletin yenilenebilir enerji ile, ezcümle kas ve beyin gücüyle çalışmasıdır. Burada sözünü ettiğimiz enerji öyledir ki, onu yenilemek için ek bir tesise, yatırıma da gereksinme yoktur: düzgün yaşamak için gerekli olan "yeterli ve dengeli beslenme" bir bisiklet(lin)in tüm enerji tüketimini karşılayacaktır. Üstelik bu karşılama ya da yeterlilik beraberinde sağlıklı, zinde ve kendini çok iyi duyumsayan bir bedeni de sağlayacaktır.

Üçüncü nitelik bisikletli yaşamın sosyal ilişkilerde olumlu bir zemin ve ortam oluşturabilmesidir. Şöyle bir düşünelim: bir kentte ulaşımın yüzde ellisinin bisikletle olması durumunda trafikte saygısızlık, magandalık ne kadar olabilir? Bisikletin daha çok tercih edilmesiyle daha az kaza, daha az egzoz gazı, daha az park sorunu ve daha çok dinamik, sağlıklı insan söz konusu olması durumunda "toplumsal enerjimizin" artması olanaklı değil midir?

* Dr. Turgut Gümüş, Gazi Üniversitesi, İktisat Bölümü öğretim görevlisi.